

MILJØRAPPORT 2012

1 Innledning

Fokus på miljø og forbedring av våre rutiner, for å sikre det biologiske mangfoldet fortsatte også i 2012. Det har vært krevende, både i forhold til ressurser og den enkelte ansatte, og ikke minst også hos våre leverandører og entreprenører. Men det har også gitt resultater. Viken Skog har kun hatt tre skader på nøkkelbiotoper i 2012 og disse er av biolog vurdert til å ha gitt minimalt med skade på de aktuelle miljøverdiene.

I skogbruket har vi kunnskapsplikt, omtalt både i Miljøinformasjonsloven og Bærekraftforskriften. I praksis betyr dette at kunnskapsplikten om Norsk PEFC Skogstandard og PEFC-Norges presiseringer inntreffer når skogeier inngår virkeskontrakt. For de som tegner virkeskontrakt med driftsavtale dekkes kunnskapsplikten av Viken Skog, mens for de som tegner virkeskontrakt uten driftsavtale er det skogeier eller skogsentreprenør som har ansvar for å tilfredsstillere kunnskapsplikten. Viken Skog mener at kunnskapsplikten dekkes ved at den som planlegger og gjennomfører et skogbrukstiltak har utedag med biologi og bestått nettkurs i Norsk PEFC Skogstandard arrangert av Skogkurs.

For Viken Skog betyr dette at alle våre skogbruksledere må ha inngående kjennskap til kravene. Kompetanseoppbygging har vært et satsningsområde det siste året og satsningen videreføres også i 2013. Tilsvarende behov for kompetanse ser vi også en del av våre leverandører og entreprenører har behov for. Derfor er det gledelig at om lag 300 av våre andelseiere i 2012 har hevet sin kompetanse i Norsk PEFC Skogstandard. Det er viktig at skogeierne forstår kravene som stilles. I løpet av 2013 vil vi også legge til rette for at entreprenører også kan gjennomføre tilsvarende kompetanseheving.

2 Hovedmålene for Viken Skog

Årlig har hver avdeling i Viken Skog etablert kvalitets- og miljømål. Disse er ikke alltid satt i sammenheng med overordnede mål, som for eksempel hovedmålene fra styret. Det er derfor besluttet at man i større grad skal legge styrets hovedmål til grunn ved etablering av kvalitets- og miljømål.

Hovedmål i strategisk plan vedtatt av styret i 2011 er:

1. Ta vare på mennesker og miljøverdier, og unngå skader
2. Oppnå høyest mulig avkastning til andelseierne over tid
3. Utvikle skognæringens omdømme og øke dens innflytelse for å ivareta andelseiernes interesser
4. Opprettholde en solid økonomi og høy markedsandel som basis for virksomheten
5. Videreutvikle kompetanse hos våre medarbeidere, andelseiere, tillitsvalgte og forretningspartnere

3 Registrerte avvik

3.1 Brudd på kravene i Norsk PEFC Skogstandard

Det ble i 2012 registrert totalt 41 avvik og 4 observasjoner, mot 44 avvik og 18 observasjoner i 2011, her er avvik fra revisjoner ikke medregnet.

Av 41 avvik er det 29 (66%) som er brudd på kravene i Norsk PEFC Skogstandard, mens 12 (29%) er avvik knyttet til kvalitet, blant annet på tjenester og at etablerte rutiner ikke følges. Tilsvarende tall for 2011 var henholdsvis 54% og 45%. Det er relativt sett mange avvik som gjelder hogst i nøkkelbiotop, naturtyper og reirbiotoper/tiurleiker både i 2011 og 2012. Flertallet av disse har imidlertid skjedd flere år tilbake. For å få en oversikt over omfanget for 2012 benyttes derfor styrets periodemål for 2012: det skal ikke være mer enn 5 tilfeller av ureglementert hogst i nøkkelbiotop og null skader på kulturminner. Dette målet har man nådd, ved at det er tre tilfeller av ureglementert hogst og ingen skader på kjente kulturminner. Til tross for at tre nøkkelbiotoper er skadet er dette allikevel en klar indikasjon på at Viken Skog i forhold til tidligere har forbedret sine holdninger og rutiner knyttet til kjøp av virke.

3.2 Brudd på kravene i Woodmark Allmenn Standard og Sjekkliste (FSC™)

Det er registrert 10 avvik. Avvik fra revisjoner er ikke medregnet, hvorav ett anses som alvorlig og var bruk av plantevernmidler under kraftledning mot gruppemedlemmets vilje.

4 Interne revisjoner

4.1 Norsk PEFC Skogstandard

Det er gjennomført totalt 79 revisjoner av virkeskontrakter med og uten driftsavtale i 2012. Det er registrert 77 avvik i disse revisjonene. Tilsvarende for 2011 var 98 revisjoner med 55 registrerte avvik. Økning i antall avvik kan blant annet forklares ved at revisjonene nå er gjennomgående mer grundige og omfattende, i tillegg til at terskelen for registrering av avvik er lavere.

Det er meget positivt at det under årets revisjoner ikke ble funnet noen tilfeller av skader på nøkkelbiotoper, naturtyper eller reirbiotoper. Mangelfull kartfesting eller manglede kvalitet på livsløps-trær står imidlertid for 27% av antall avvik, mot 14% i 2011. Manglende eller mangelfull «Miljørapport for hogst» står for 34% av avvikene, i 2011 var dette 47%. Manglende gjensetting av kantsone står i år for kun 3% av avvikene, mens dette var 16% i 2011.

Dagens avvikssystem har ingen søkefunksjon og kategoriseringen av avvik har enkelte svakheter. Imidlertid viser tallene over at vi har en vei å gå for å tilfredsstillere kravene knyttet til livsløps-trær, men at vi har hatt klare forbedringer knyttet til dokumentasjon av våre aktiviteter og at vi i større grad enn tidligere etablerer kantsoner med gode økologiske funksjoner.

Virkeskontraktene som ble trukket ut for revisjon er i perioden oktober 2011 til mai 2012, det er derfor ikke overraskende at antall avvik knyttet til mangelfull oppretting av kjøreskader er lavt, kun 5%, mot 16% i 2011. Det skal imidlertid her sies at Viken Skog har innført nye rutiner for oppfølging av oppdrag med kjøreskader og at dette også kan ha slått positivt ut i statistikken.

4.2 Woodmark Allmenn Standard og Sjekkliste

Det er gjennomført til sammen 36 revisjoner av virkeskontrakter med og uten driftsavtale hos våre FSC-medlemmer. Totalt ble det registrert 110 avvik. De tre kategoriene med flest avvik er mangelfulle forvaltningsplaner (31%), mangelfullt kartmateriale (14%) og ikke tilfredsstillende kvalitet på miljøareal (10%). Det er få avvik knyttet til mangelfull gjensetting av kantsone, og et lavere antall virkeskontrakter som ikke har tilfredsstillende dokumentasjon av livsløps-trær eller kvalitet på disse. Generelt er også dokumenta-

Stillits i flukt.
Foto: Terje Johannesen.

sjon i forbindelse med planlegging og gjennomføring av skogbrukstiltak blitt bedre, med avvik i om lag 16% av kontraktene.

5 Eksterne revisjoner

Viken Skog har to typer skogsertifisering;

1. NS-EN ISO 9001/ 14001 og Norsk PEFC Skogstandard er en gruppesertifisering som gjelder for alle som skal levere/selge virke til Viken Skog.
2. FSC™-sertifisering som er en frivillig sertifisering. Også denne sertifiseringen er en gruppesertifisering, men hvor den enkelte tegner en særskilt avtale med gruppeleder.

Felles for disse sertifiseringene er at vi revideres årlig, med en gjennomgang av kvalitets- og miljøsystemet vårt, i tillegg til at skogbrukstiltak revideres ute i felt. Sertifisering i henhold til NS-EN ISO 9001, NS-EN ISO 14001 og Norsk PEFC Skogstandard har 3-års varighet, mens sertifisering i henhold til Woodmark Allmenn Standard og Sjekkliste er 5-årig. Vi har resertifisering av begge disse to sertifiseringsordningene i 2013.

5.1 Miljøsertifisering

Revisjon av NS-EN ISO 9001/ 14001 og Norsk PEFC Skogstandard sertifisering ble gjennomført i juni av Det norske Veritas (DnV).

Av positive indikasjoner:

- Et system som ligger til rette for innhenting og kartlegging av datafangst.
- Engasjerte og positivt innstilte medarbeidere.
- Fortsatt høy fokus og gode resultater på tømmerutfall og produksjonsstyring.
- DinSkog.no er et meget godt verktøy for planlegging av skogsdrifter.
- Etablert gode rutiner for kontroll av biologisk viktige områder. Den store innsatsen som er lagt ned siste år har gitt resultater.

Forbedringspunkter:

- Kvalitetssystemet er foreddet. Trenger betydelig oppgradering og gjennomgang, herunder avvikssystem, kartlegging, prosesser osv.

- Bedriften har vedtatt produktkrav til ulike tjenester, bedre oppfølging av disse er nødvendig.
- Viken Skog mangler system for overvåking av viktige miljø- (spesielt) og kvalitetsområder som kan benyttes som grunnlag for å si noe om bedriftens miljøprestasjoner. For eksempel omfanget av hogst, bufferområde til rovfugleir/tiurleiker (BVO), status oppfølging produktkrav.
- Metoder for evaluering av entreprenører og utvikling av disse, har fortsatt stort potensiale for forbedring på sentrale områder.
- Etterlevelse av PEFC skogstandard med hensyn på livsløps-trær og kantsoner.

5.2 FSC-sertifisering

Ni gruppelemmer ble revidert.

Woodmarks revisorer la vekt på følgende:

- Spennende og viktig med ny web-basert dokumentasjon for FSC-gruppedlemmer.
- Revisjonen var godt planlagt fra Viken Skogs side og dokumentasjonen var tilgjengelig.
- De som arbeider med FSC hos Viken Skog har forskjellige, gode egenskaper som supplerer hverandre.
- Deltagelse fra skogbrukslederne var bra.
- Systematisk gjennomgang av samtlige forvaltningsplaner, samt tilstrekkelig overvåking av at alle FSC-gruppedlemmene lever opp til Woodmark Allmenn Standard og Sjekkliste er ikke gjennomført.
- Informasjon om avvik utstedt av Woodmark i 2011 til gruppens medlemmer har vært for lite tydelig.
- Det ble ikke gitt avvik på FSC CoC (Chain of Custody), Viken Skog fikk ros for oppfølging av sporbarhet.

I all hovedsak er vi fornøyd med revisjonen. Vi fikk 4 avvik i kategorien major (stor) og 5 i kategorien minor (liten). Isolert sett er dette tilfredsstillende, men vi må gjennomføre bedre årsaksanalyser og i større grad følge opp de iverksatte korrigerende tiltakene og evaluere effekten av disse.

6 Kartlegging av nøkkelbiotoper som er ureglementert avvirket

I løpet av 2011 ble det avdekket at det i de 10 foregående år, har skjedd hogst som har forringet forholdene for biologisk mangfold innenfor grensene på et betydelig antall kartfestede nøkkelbiotoper. Viken Skog som sertifisert tømmerkjøper påla seg selv å sjekke ut ved hjelp av nyeste flyfoto hvilke nøkkelbiotoper det var ureglementert avvirket i.

I Viken Skogs geografi er det estimert ca. 20 000 nøkkelbiotoper. 13690 av disse er undersøkt og utgjør et areal på 150 660 daa. Av disse viser det seg at det er 431 nøkkelbiotoper som kan ha blitt helt eller delvis skadet, med skadet areal på 1594 daa. Det er mange årsaker til at så mange nøkkelbiotoper kan ha blitt helt- eller delvis skadet. Videre avviksbehandling vil avdekke årsaken til denne ureglementerte avvirkningen og etablere erstatningsbiotoper der dette viser seg å være nødvendig.

7 Henvendelser

Det registrert 27 henvendelser i 2012. Dette er henvendelser knyttet både til miljø og kvalitet. I all hovedsak er alle henvendelsene besvart. Enkelte henvendelser krever ytterligere kartlegging som involverer flere avdelinger i Viken Skog, derfor er disse ikke ferdig behandlet, men vil bli prioritert i tiden fremover. Flere av henvendelsene har resultert i avviksbehandling. Blant annet to skogbrukstiltak som medførte skade på reirbiotop for hønsheuk. Henvendelser er et viktig bidrag til å bedre kvaliteten på de tjenestene Viken Skog tilbyr og ivaretagelse av miljøverdier. Listen over henvendelser er tilgjengelig på vår hjemmeside viken.skog.no.

8 Miljørapport for hogst

Som tidligere år benyttes «Miljørapport for hogst». Miljørapportens betydning som dokumentasjon på planlegging av et skogbrukstiltak og gjennomføring av dette blir viktigere og viktigere. Viken Skog vil derfor vurdere å revidere dagens utgave av skjemane, både papirutgaven og den elektroniske utgaven som er tilgjengelig på andelseierweb og entreprenørweb.

9 Veien videre

Viken Skog har lenge hatt et behov for bedre strukturering og tilgjengelighet av rutiner og beskrivelser. Dette gjelder for planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av de aktivitetene vi utfører og har ansvar for. Det ble derfor etablert en prosjektgruppe med mandat til å gå til innkjøp av en ny og helelektronisk plattform for vårt styringssystem. Nå i begynnelsen av 2013 er dette fullført og leverandør av vårt nye styringssystem er TQM Partner AS. Kartlegging av arbeidsprosesser og innlegging av beskrivelser vil være to store oppgaver for alle avdelingene i 2013. Det er muligheter for eksternt pålogging, og det vil vurderes om ikke relevante deler av styringssystemet skal gjøres tilgjengelig for eksterne aktører, for eksempel entreprenører. Krav og rutiner vil på denne måten kunnes gjøres tilgjengelig i for eksempel hogstmaskiner med nettilgang.

Viken Skog bruker i dag store ressurser på blant annet interne revisjoner, oppfølging av avvik og opplæring. Dette må vi fortsette med, men det er også et behov for å se om vi kan løse disse oppgavene på en mer ressurseffektiv måte enn det vi gjør i dag. Dette kan på sikt være med å heve kvaliteten på våre tjenester og i større grad forebygge negative hendelser knyttet til kvalitet og miljø.

Ordforklaringer

- **BVO** – Biologisk viktig område. Et bestemt areal som er viktig for biologisk mangfold. BVO er et mer omfattende begrep enn nøkkelbiotop.
- **Nøkkelbiotop** – område som er viktig for biologisk mangfold, avsatt og forvaltet til dette formålet.
- **MIS** – Miljøregistrering i Skog: vitenskapelig metode for registrering av livsmiljøer for sjeldne og truede arter i skog (biologisk mangfold).
- **Naturtype** – Ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster.
- **PEFC Norge** – Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes. PEFC Norge har som formål å arbeide for bærekraftig skogbruk, gjennom å legge til rette for sertifisering av skog og sertifisering av at skogprodukter kommer fra bærekraftig skogbruk.
- **Norsk PEFC Skogstandard** – har 25 kravpunkter som til sammen dekker områder og tiltak som har miljøpåvirkning eller er av betydning ved utøvelse av skogbruk. Het tidligere «Levende Skog standard».
- **FSC™** – Forest Stewardship Council. Egen sertifiseringsordning for kjøp og salg av trevirke i henhold til Woodmark Allmenn Standard og Sjekkliste.
- **Sertifisering** – Viken Skog har en gruppesertifisering for NS-EN ISO 14001, Norsk PEFC Skogstandard og andre krav/presiseringer fra PEFC-Norge. Etterlevelse av disse kravene undersøkes av en nøytral 3. part, i vårt tilfelle Det norske Veritas (DnV). En gruppesertifisering forutsetter at sertifikatholder har inngått avtale i form av virkeskontrakt eller miljøavtale med den enkelte leverandør av virke.

Dødvvedskog.
Foto: Terje Johannesen.